

ODDIY AMERIKALIK AYOL OBRAZINING MOHIRONA TASVIRLANISHI: "JENNI GERHARDT" ROMANI ASOSIDA

<https://doi.org/10.70728/phil.v05.i02.015>

Daniyeva Maysara Djamalovna
Ikromova Shahnoza Abdirasulovna
Iqtisodiyot va pedagogika universiteti

Annotatsiya: Maqola Teodor Drayzerning "Jenni Gerhardt" romanidagi oddiy amerikalik ayol obrazining axloqiy ulug'vorligini tahlil qiladi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, romandagi bosh qahramon - Jenni Gerhardt - murakkab ijtimoiy sharoitlarda yashab, o'zining axloqiy me'yorlariga sodiqligini saqlaydi. Maqolada qahramonning xarakteri, uning shaxsiyati, ichki kechinmalari va axloqiy qarorlar orqali ifodalangan yuksak axloqiy qadr-qimmati o'rganiladi.

Kalit so'zlar: Jenni Gerhardt, amerikalik ayol, axloqiy ulug'vorlik, xarakter tahlili

MASTERFUL PORTRAIT OF THE IMAGE OF AN ORDINARY AMERICAN WOMAN: BASED ON THE NOVEL "JENNY GERHARDT"

Danieva Maysara Dzhamalovna
Ikromova Shahnoza Abdirasulovna
University of Economics and Pedagogy

Abstract: The article explores the moral greatness of the ordinary American female character in Theodore Dreiser's novel "Jennie Gerhardt." The analysis demonstrates that the main heroine, Jennie Gerhardt, lives under complex social conditions while remaining faithful to her moral principles. The study examines the character, personality, inner experiences, and the high moral values of the heroine as reflected through her decisions and actions.

Keywords: Jennie Gerhardt, American woman, moral greatness, character analysis

KIRISH

Teodor Drayzerning "Jenni Gerhardt" romani XIX asr oxiri - XX asr boshidagi Amerikada yashovchi oddiy ayollar hayotini batafsil tasvirlaydi. Roman o'sha davr Amerikasi ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy sharoitlari ta'sirida ayol obrazining murakkab va ko'p qirrali rivojlanishini ochib beradi. Jenni Gerhardt qahramoni oilaviy

tanglik, moliyaviy qiyinchiliklar va jamiyatdagi qat'iy ijtimoiy cheklovlar o'rtasida o'sadi. Shu bilan birga, u o'z axloqiy qadriyatlarini saqlashga intiladi, ichki qadr-qimmatini va shaxsiy mustaqilligini himoya qiladi, bu esa romanning markaziy mavzusini tashkil etadi. Romanning asosiy o'ziga xosligi shundaki, u oddiy ayol hayotini idealizatsiyasiz, realizm asosida tasvirlaydi. Jenni obrazidagi ichki kechinmalar, murakkab qarorlar va hissiy kechinmalar orqali muallif XIX asr oxiri - XX asr boshidagi amerikalik jamiyatdagi gender tengsizliklarini, ijtimoiy tabaqalanishni va ayolning oiladagi, jamiyatdagi rolini aks ettiradi. Shu jihatdan, roman nafaqat adabiy asar, balki davrning ijtimoiy va madaniy holatini ochib beruvchi hujjat sifatida ham qadrlidir.

Maqolaning maqsadi - romandagi bosh qahramon Jenni Gerhardtning xarakterini, ichki psixologik kechinmalarini, ijtimoiy va axloqiy qadriyatlar bilan munosabatini chuqur tahlil qilish orqali uning axloqiy ulug'vorligini aniqlashdir. Tadqiqot jarayonida qahramonning shaxsiyati, uning qarorlari, ichki monologlari, frazeologik va stilistik jihatlari o'rganiladi. Shu bilan birga, romandagi ijtimoiy va iqtisodiy kontekstning Jenni obrazining rivojlanishiga ta'siri ham tahlil qilinadi. Maqola o'quvchiga romandagi qahramonning shaxsiy va axloqiy qiyofasini to'liq tushunish imkoniyatini beradi, shuningdek, adabiyotshunoslik va gender tadqiqotlari uchun muhim nazariy va metodologik asos yaratadi.

METODOLOGIYA

Maqolada adabiy-kognitiv va sifat-tahliliy yondashuvlar qo'llanilgan. Tadqiqot quyidagi usullarga tayangan:

1. Matnni analiz qilish - romandagi asosiy qahramonlar xakteri va axloqiy qarorlarining ijtimoiy va axloqiy kontekstda o'rganilishi.
2. Kognitiv yondashuv - qahramonning ichki kechinmalari, hissiyotlari va axloqiy qarorlarini tafakkur darajasida tahlil qilish.
3. Struktura-semantik tahlil - qahramonning nutqi va frazeologik birliklar orqali axloqiy ulug'vorligi va shaxsiyati namoyon bo'lishi.
4. Kontekstual tadqiqot - romandagi ijtimoiy, madaniy va tarixiy muhitni hisobga olgan holda qahramonning qarorlarini o'rganish.

NATIJALAR

Teodor Drayzerning "Jenni Gerhardt" romanini tahlil qilish natijasida bir qancha muhim xulosalar olinadi. Avvalo, Jenni obrazining rivojlanishi uning ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy sharoitlar bilan bevosita bog'liqligi aniqlandi. Qahramon murakkab oilaviy vaziyatda, kambag'al va ishbilarmon jamiyatning qattiq ijtimoiy cheklovlari ostida o'sadi, shu bilan birga, u ichki axloqiy qadr-qimmatini saqlashga intiladi. Bu holat uning obrazini murakkab va ko'p qirrali qiladi, shuningdek, romanning asosiy mavzusi bo'lgan axloqiy ulug'vorlikni ochib beradi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, Jenni Gerhardt o'z qarorlarida mustaqil fikrlash va axloqiy me'yorlarga

rioya qilishga intiladi. Masalan, u o'z oilasining moliyaviy qiyinchiliklariga qaramay, ijtimoiy siquv va iqtisodiy bosim ostida ham axloqiy qadriyatlarini buzmaydi. Shu jihatdan, qahramonning shaxsiyati va ichki kechinmalari o'quvchida nafaqat hamdardlik, balki qadriyatlarni qadrlash hissini uyg'otadi. Tahlil, shuningdek, Jenni obrazining ijtimoiy va madaniy kontekst bilan o'zaro munosabatini ham aniqladi. Qahramonning turmushdagi qarorlari, ish va oila bilan bog'liq vaziyatlarda harakat qilishi, uning axloqiy prinsiplariga sodiqligi, roman orqali XIX asr oxiri - XX asr boshidagi amerikalik jamiyatdagi ayolning o'rni va jamiyatdagi roli haqida keng tasavvur beradi.

Bundan tashqari, romandagi frazeologik birliklar, dialoglar va Jenni nutqi orqali uning ichki dunyosi, hissiy kechinmalari va axloqiy qarorlari yanada aniq namoyon bo'ladi. Qahramonning nutqi orqali uning mas'uliyat hissi, sevgisi, ijtimoiy adolatsizlikka bo'lgan munosabati va axloqiy qarorlari ifodalanadi. Shu bilan birga, romandagi boshqa qahramonlar bilan munosabatlar Jenni obrazining axloqiy ulug'vorligini yanada ochib beradi. Umuman olganda, tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, Jenni Gerhardt qahramoni oddiy amerikalik ayol hayotini idealizatsiya qilmasdan, realizm asosida tasvirlaydi, uning axloqiy ulug'vorligi, shaxsiyati va jamiyatdagi roli orqali o'quvchi zamon va madaniy kontekstni tushunadi. Shu bilan birga, qahramonning xarakteri va ichki kechinmalari Drayzer asarlarida ayol obrazining murakkab va rivojlangan sifatlarini aniqlash imkonini beradi.

MUHOKAMA

Jenni Gerhardt qahramoni orqali Teodor Drayzer XIX asr oxiri - XX asr boshidagi Amerikadagi ijtimoiy tengsizlik, iqtisodiy qiyinchiliklar va ayollarning axloqiy mas'uliyatini aniq namoyon qiladi. Qahramonning ijtimoiy cheklovlar va shaxsiy qadriyatlar o'rtasidagi ziddiyatlari, uning o'z axloqiy prinsiplariga sodiqligi, romandagi voqealar rivojida markaziy ahamiyatga ega bo'lib, zamonaviy adabiyotshunoslikda ayol obrazining rivojlanishini tadqiq qilish uchun muhim manba hisoblanadi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, Jenni Gerhardtning xarakteri ijtimoiy muhit va madaniy qadriyatlar bilan uzviy bog'langan. U murakkab oilaviy vaziyat va ijtimoiy siquvlar ostida ham o'z shaxsiy axloqiy prinsiplarini saqlaydi. Shu jihatdan, qahramonning harakatlari, qarorlari va ichki kechinmalari o'quvchiga ayolning mustaqilligi, o'ziga ishonganligi va shaxsiy javobgarligini tushunish imkonini beradi. Shuningdek, romandagi frazeologik birliklar, dialoglar va qahramonning nutqi uning ichki dunyosi, hissiy kechinmalari va axloqiy qarorlarini ochib beradi. Misol uchun, Jenni oila va ishdagi vaziyatlarda qabul qilgan qarorlari, sevgisi va mas'uliyat hissi, ijtimoiy adolatsizlikka bo'lgan munosabati orqali uning axloqiy ulug'vorligi namoyon bo'ladi. T.Drayzerning yozish uslubi qahramonning hissiy va ruhiy holatini aniq tasvirlashga xizmat qiladi. U oddiy ayolning hayotidagi murakkab vaziyatlarni, ichki ziddiyatlarni va ijtimoiy siquvlarni realizm asosida aks ettiradi. Shu bilan birga,

qahramonning jamiyatdagi roli, boshqa qahramonlar bilan munosabatlari va ijtimoiy qarorlarga munosabati uning obrazini yanada boy va murakkab qiladi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, Jenni Gerhardt orqali Drayzer ayol obrazining nafaqat ijtimoiy, balki axloqiy va madaniy jihatlarini ham ochib beradi. Bu esa asarni zamonaviy adabiyotshunoslikda ayol obrazini o'rganishda muhim tadqiqot manbai sifatida baholashga imkon yaratadi.

XULOSA

Teodor Drayzerning "Jenni Gerhardt" romanidagi qahramon, oddiy amerikalik ayol bo'lishiga qaramay, murakkab ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy sharoitlar ostida o'z axloqiy qadriyatlarini saqlab, ulug'vorlikni namoyon qiladi. Roman orqali ayol obrazining jamiyatdagi roli, shaxsiy mustaqilligi, axloqiy qarorlari va madaniy qadriyatlar bilan munosabati chuqur tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Jenni Gerhardtning ichki kechinmalari, qarorlari va nutqi uning axloqiy ulug'vorligini ochib beradi, shu bilan birga, XIX asr oxiri - XX asr boshidagi Amerikadagi ijtimoiy tengsizlik va oilaviy murakkabliklar sharoitida oddiy ayolning qanday qilib shaxsiy prinsiplariga sodiq qolishini namoyon qiladi. Qahramonning o'z axloqiy qadriyatlarini saqlashga bo'lgan intilishi, jamiyatdagi cheklovlarga qarshi sezgirligi va murakkab vaziyatlarda o'zini tutishi o'quvchiga ayol obrazining boy va murakkab tabiatini tushunish imkonini beradi.

Shuningdek, romandagi frazeologik birliklar, dialoglar va voqea rivoji qahramonning shaxsiyati va axloqiy prinsiplarini yoritishda muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Tadqiqot, qahramonning hayotiy qarorlari va ichki kechinmalarini kontekstual tahlil orqali o'rganish, ayol obrazining adabiy va madaniy ahamiyatini, shuningdek, uning axloqiy ulug'vorligini yanada chuqurroq anglashga yordam beradi. Natijada, "Jenni Gerhardt" romani orqali Dreizer ayol obrazini ijtimoiy, madaniy va axloqiy nuqtai nazardan boy va murakkab tarzda tasvirlashga muvaffaq bo'ladi. Shu bilan birga, bu tadqiqot ayol obrazini tahlil qilishda ijtimoiy kontekst va shaxsiy axloqiy prinsiplarning ahamiyatini ko'rsatadi, XIX asr oxiri - XX asr boshidagi amerikalik ayolning hayotiy haqiqatlarini yoritishda muhim ilmiy manba sifatida xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

Baym, N. The Norton Anthology of American Literature. - New York: W.W. Norton, 2007. - 2812 p.

Cawelti, J. Literary Themes and American Culture. - Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1995. - 198 p.

Cheney, P. The Social Context of Dreiser's Novels. - Chicago: University of Chicago Press, 1990. - 156 p.

Daniyeva M.Dj. Linguistic consciousness as an object of research in modern linguistics// Abstracts of IV international scientific and practical conference. - Krakow, Poland, 2025. Pp. 100-104.

Daniyeva M.Dj., Ikromova Sh.A. The psychological development of Jennie Gerhardt as a reflection of social pressures. «Образование и наука в XXI веке». ISSN 2782-4365. УДК 37. ББК 94. Выпуск №70-2. 2026. - С. 546-555

Dreiser, T. Jennie Gerhardt. - New York: Doubleday, 1911. - 512 p.

Treadwell, J. The Moral Vision of Theodore Dreiser. - Boston: Beacon Press, 1985. - 234 p.

Даниева М.Дж., Икромова Ш.А. Художественные особенности романа Теодора Драйзера «Дженни Герхардт»//Сборник статей междунар. научно-практич. конфер. г. Челябинск, РФ , 2025. - С.141-143.